

Martin Zima: Teorie fikčních světů. Analýza a interpretace vývoje teorie fikčních světů v posledních desetiletích

(posudek vedoucího práce)

Martin Zima se ve své práci věnuje podnětům teorií fikčních světů, které zkouší domýšlet především vzhledem ke kategorii mimesis, ale také vzhledem ke „klasickým“ uceleným naratologickým konceptům, jako je Chatmanův *Příběh a diskurs*, jež vznikaly ve stejném období jako teorie fikčních světů, ale bez důsledné propojenosti a ohledu na vzájemnou kompatibilitu. Právě toto vzájemné skloubení umožňuje odklonit pozornost od vnějších podmínek fikčního světa (vztah k aktuálnímu světu) a věnovat ucelenou pozornost vnitřní uspořádanosti těchto světů. „Objevením“ si této problematiky i způsobem jejího řešení se práce ukazuje jako tvůrčí, podnětná a přínosná pro obor.

Práce Martina Zimy sumarizuje poznatky nabízené v kanonických pracích teorií fikčních světů a hledá shody, ale i rozdíly v jejich pojetí jednotlivých konstitutivních prvků, především pak ale hledá limity či dosud neřešená místa. Velice přínosným způsobem analyzuje otázku saturování fikčního světa, tedy míry zaplněnosti a neúplnosti. S tím souvisí i podstatná otázka odkazování fikčního světa ke světu aktuálnímu, a tudíž i způsob a míra využití mimetického vztahu. Daná problematika je řešena skrze postavy jako základní konstitutivní prvky vyprávění. Velice zajímavý je ale i přesun této problematiky směrem k otázkám literární historie a způsobům fungování předpokladů o aktuálním světě, s nimiž literární historie operuje, především tedy propojování jednotlivých entit historického světa, který je literárními dějinami vykládán. Obdobně se pak práce posouvá i k otázkám souvisejícím s konceptem fikčních světů lyriky.

Tyto teoretizující úvahy jsou podloženy vesměs relevantní odbornou literaturou, která je vstřebána a domyšlena sofistikovaně; zvolená odborná literatura pokrývá rozsáhlou a značně různorodou škálu, což práci dynamizuje a umožňuje držet neustálý dialogický tón tázání se a hledání odpovědí. Cenné je i to, že odpovědi nejsou hledány za každou cenu, a především ne za cenu zjednodušování. Je zjevné, že některé analyzované aspekty problematiky fikčních světů jsou jenom pootevřeny a ponechány dalšímu domýšlení či dialogické reakci jiných teoretiků. Stejně tak je myslím užitečné, že teoretické pasáže práce jsou kontrapunktovány odbočkami ke konkrétnímu literárnímu materiálu, jež plní nejen funkci ilustrační, ale i testující a ověřující.

Diplomová práce Martina Zimy se mi jeví jako originální příspěvek do produktivní debaty o fikčních světech, jež se v našem oboru v současnosti odehrává. Je dostatečně komplexní a nespokojuje se s konspektováním, dílčím komentováním a srovnáváním jednotlivých pojetí, ale nabízí ve svém toku zřetelnou sjednocující linii a vlastní způsob výkladu. Pracuje s dostatečným množstvím odborné literatury a je schopna formulovat otázky a tvrzení, která se jeví jako relevantní a produktivní. Práci rád **doporučuji k obhajobě**.

V Praze dne 9. 9. 2013

Prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.